

İcrânın Dili

Dr. Alâeddin Yavaşca

Türk Musikisinin zamanımıza intikalinde, evlerde muntazaman yapılan toplantıların büyük payı vardır. Bu toplantılarda, değişik musiki muhitlerinde yetişmiş, farklı mehazlara sahip musiki şinâslar yanyana gelme imkânını bulur eser alış verişleriyle repertuarın yaygınlaşması ve eserlerin hayatîyeti sağlanmış olurdu. Cerrahpaşa'da Abdülkâdir Töre'nin evi, Cağaloğlu'nda Mîddan Niyazi Ayomak'ın evi, Fatih'te Hafız Ahmet Mükerrrem Akıncı, daha sonra oğlu Yekta Akıncılar'ın evi, Çarşamba Tabak Yunus'ta Neyzen Süleyman Erguner'in evi, Bakırcılar'da İbnülemin Mahmut Kemal Bey'in evi, Şişli'de Hüseyin Sadeddin Arel'in evi, Maçka'da İpekçilerin evi, Taksim'de Dr. Necmeddin Hakkı İzmirli'nin evi, Ayazpaşa'da Zeki Toros'un evi, Beşiktaş'ta Hakkı Süha Gezzin'in evi, Avukat Abdülkadir Karamürsel'in evi, Kabataş'ta set üstünde Dr. Çörçöp Sami Bey'in evi, Yeniköy'de Dr. Râsim Ferit Talay'ın evi, halen devam etmekte olan Romontide Dr. Selahaddin Tanur'un evi hemen ilk aklıma gelen, ciddi musiki çalışmalarının sergilendiği yerlerdi. Bu evlerde hem musiki çalışılır, hem de zamanın tarihî, edebiyatta, tıpta, hukukta, teknikte temayüz etmiş isimleri toplantılarından dolayı doyulmaz sohbetler olur ve bu sohbetlerden, hiç bir kitaptan elde edemeyeceğimiz mâlumata sahip olunur, zamanla şahsiyet kazanılır, güç kazanılırdı. Ben, Yahya Kemal Beyatlı'yı, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nu, Ruşen Eşref Ünaydın'ı, Fuad Köprülü'yü, Hasan Ali Yücel'i, Ahmed Hamdi Tanpınar'ı, Muhiddin Erev'i, Behçet Kemal Çağlar'ı, Tevfik Remzi Kazancıgil'i, Kâzım İsmail Gürkan'ı, Osman Şevki Uludağ'ı, Mükrimin Halil'i, Ekrem Karadeniz'i, Şükrü Osman Şenozan'ı, Atatürk'ün Muhafız Alayı'nın kurucusu ve kumandanı İsmail Hakkı Tekçe Paşa'yı, Vasfi Rıza Zobu'yu, Mahmut Baler'i, Rahmi Duman'ı bu toplantılarda yakından tanıdım, hayat görüşüm bu zevâtın sohbetlerinden edindiğim istifâdelerle kısa zamanda değişti, ufukum açıldı.

İbnülemin Mahmud Kemâl Bey'in evinde, eski Türk âdâb ve erkânının ne olduğunu, dünyevî bilgi ve imkânların ne kadarına sahip olursan ol mahviyetin paha biçilmez değerini, gittiğin bir mahalde herkesin gücüne, tecrübesine ve müktesebatına göre belirli bir yerinin bulunacağını, herhangi bir

kimsenin başkasının yerini işgal edemeyeceğini, herkesin kabiliyetinden başkalarını müstefid kılması gerektiğini, ferdin gelişmesi için, cemiyetin bir araya gelmenin zarureti, dostluğun, vefakârlığın, kısaca insanlığın ne olması lâzım geldiğini öğrendik. Bu güzel imkânların bağlantısını ve mihrakını mûsikî teşkil ediyordu.

İbnülemin'in evinde musiki iddialı değildi. Amatör bir icra ile haftada bir ruhları yıkamaktan ibâretti. Topluluğun gedikli'leri vardı. Kapalıçarşı'dan, müeddep ve muntazam Tanburi Ali Efendi daima çini sobanın önündeki sandalyaya otururdu. Soba ile pencere arasında mühendislikten müteakit Udi Ethem Bey, onun hemen yanında pencere önünde albaylıktan emekli Kemani Alâüddin Bey, yanında Necati Başara, baş köşede kitabiyatçı Pertev Paşazâde Nurullah Bey, ortaya doğru kavisli olarak konmuş sandalyada albay mütakâidi hâzinde Hulusi Bey, ben ve Arif Sami Tokar fasıl kadrosunu tamamlardık.

Bu kadroya bazan fevkalâdeden Süleyman Erguner, Haluk Recâi, Cevdet Çağla, Hüsnü Coşar, bazan da Beşiktaş gurubu Tanburi Dr. Selâhaddin Tanur, Neyzen Hakkı Süha Gezzin katılırlardı. Pazartesi geceleri muntazaman Bakırcılarda Mühürdar Emin Paşa'nın konağında yapılan toplantıların belirli bir programı vardı. Konağa küçük bir bahçe kapısından girilir ve hemen camekânlı ikinci bir kapıyla tahta merdivene vâsil olunur. Her basamağından mâziye âit sesler veren merdivenden çıkıldıktan sonra, ikinci kattaki kapıdan salona girilir. Salonunda soldan birinci kapı üstâdın çalışma ve oturma odası, ikinci kapı büyükçe bir misâfir odası, sağ tarafta yatak odası, mutfak ve banyo ya açılan kapılar var. Salonun ortasında uzun bir masa port manto vazîfesi görüyor. Gelenler palto ve pardesülerini, şapkalarını, çantalarını, sâzendeler saz kutularını bu masanın üzerine gelişi güzel serpiştirirler. Kala-balık olduğu geceler masanın ne hal aldığını varın tahayyül edin.

Misâfir odasına dâhil olduğunuzda, sağda kapının yanında bir koltuk, hemen onun yanında bir kanep, kanepenin kapıya yakın köşesinde daima efendi hazretleri oturur. Kanepeden sonra salonun çevresinde irili ufaklı koltuklar, salonun ortasına doğru sandalye ve sehpa ile temâdi eder. Bu oda takımının Sultan Abdülâziz'den kaldığı söylenir. Kapının hemen karşısına meşhur çini soba düşer, duvarla soba arasında da meclise yeni dahil olan acemiler için sandalyeler konmuştur. Bu dekoru, duvarları baştan aşağı dolduran, çeşitli üslupta yazılmış, müstesna tezhip veya ebrularla tezyin edilmiş değerli hat-tatların elinden çıkma levhalar, usta marangoz işlemesi sehpa üzerinde antik sürâhiler, gülâbdanlar, çeşm-i

bülbüller tamamlıyor pencereler adeta salondaki tarihi tabloyu dışardan kıskanırçasına kalın perdelerle sıkı sıkıya kapalı, gelenler bir bir kapıdan temenna ile girerek efendiye yaklaşmış eline varır, efendinin gösterdiği evvelce mâlum olan yerine oturur, yine hazretin selâmını intizar eder. Selâm vâki oldukça, oturanların hepsine teker teker el baş yapmak suretiyle merasim itmam edilir. Cemiyet tamamlanınca gecenin programına geçilir. Bundan sonraki yazımızda vereceğimiz gecenin programını birlikte yaşama ümidiyle güzel günler dile- rim muhterem okuyucularım.

